

INGLIZ TILI O‘QITISHDA RAQAMLI INNOVATSIYALAR: TEXNOLOGIYA VA O‘ZBEK MADANIYATI UYG‘UNLIGI

Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Pedagogika va ijtimoiy-gumanitar fanlar fakulteti
Filologiya va tillarni o‘qitish: ingliz tili ta’lim yo‘nalishi, 2-bosqich talabasi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada zamonaviy raqamli texnologiyalarni ingliz tilini chet tili sifatida o‘qitish (EFL) jarayonida qo‘llashning samarali usullari, shu bilan birga milliy madaniy merosni saqlab qolish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda ingliz tili o‘qituvchilari uchun innovatsion usullar va o‘zbek madaniyati elementlarini uyg‘unlashtirish orqali til o‘rganish samaradorligini oshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar berilgan.

Tayanch so‘zlar: EFL pedagogikasi, raqamli savodxonlik, madaniy kompetensiya, til o‘zlashtirish, ta’lim texnologiyalari.

Kirish

Hozirgi kunda O‘zbekistonda ingliz tiliga bo‘lgan talabning ortishi bilan zamonaviy ta’lim usullarini joriy etish zaruriyati paydo bo‘ldi. Raqamli texnologiyalar yangi imkoniyatlarni taklif etsa-da, til o‘qitish jarayonida madaniy jihatlarni inobatga olish ahamiyatini saqlab qolish lozim. Ushbu maqolada O‘zbekiston kontekstida ingliz tili darslarida texnologiya va madaniyatni uyg‘unlashtirishning samarali yo‘llari muhokama qilinadi.

EFL O‘qitishdagi Zamonaviy Trendlar. Til O‘qitishda Raqamli Vositalardan Foydalanish.

Zamonaviy metodlar quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- Interaktiv platformalar (Zoom, Moodle, Google Classroom)
- Til o‘rganish dasturlari (Duolingo, Memrise, Quizlet)
- Sun‘iy intellekt asosidagi vositalar (ChatGPT – suhbat mashqlari uchun, Grammarly – yozuv mahoratini oshirish uchun)
- Virtual/Arttirilgan Realitet (VR/AR) – tilni amaliyotda qo‘llash uchun

Madaniyatning Til O‘rganishdagi O‘rni.

Til va madaniyat bir-biri bilan chambarchas bog‘liq. Samarali ingliz tili o‘qitish quyidagilarni nazarda tutishi kerak:

- Darslarda o‘zbek madaniyati elementlaridan foydalanish (masalan, o‘zbek va ingliz maqollarini solishtirish).
- Mahalliy adabiyot va mediadan foydalanish (Navoiy asarlarining inglizcha tarjimalari).
- O‘zbek an‘analarini ingliz tilida muhokama qilish orqali madaniyatlararo muloqotni rivojlantirish.

O'zbekiston EFL Sinflaridagi Qiyinchiliklar.

Rivojlanishga qaramay, ba'zi muammolar saqlanib qolmoqda:

- Texnologiyalarga kirishda nomutanosiblik (shahar va qishloq maktablari orasidagi tafovut).
- O'qituvchilarning tayyorgarligi (raqamli pedagogika bo'yicha malaka oshirish ehtiyoji).
- Zamonaviylashtirish va an'analarni muvozanatlash. (G'arb manbalariga haddan tashqari bog'liqlikdan qochish).

O'zbek O'qituvchilari uchun Amaliy Tavsiyalar.

EFL darslarini yanada samaraliroq va madaniy jihatdan boyitish uchun:

An'anaviy va Raqamli Usullarni Uyg'unlashtirish:

- Elektron darsliklar bilan birga o'zbek klassik adabiyotining inglizcha versiyalaridan foydalanish.
- Talabalarga O'zbekiston tarixi/madaniyati haqida ingliz tilida multimedia loyihalar tayyorlash topshirilishi mumkin.

Madaniy Jihatdan Boyitilgan Kontent Yaratish:

- Navro'z, Mustaqillik kabi milliy bayramlar atrofida inglizcha so'z boyligini o'rgatish.
- O'zbek xalq ertaklarini ingliz tiliga tarjima qilish mashqlari.

Ijtimoiy Tarmoqlardan Ta'limda Foydalanish:

- Instagram/ TikTok orqali ingliz tilida o'zbek mavzularida qisqa hikoyalar aytish tanlovlari.
- Sinf YouTube kanali yaratib, talabalarning o'zbek madaniyatiga bag'ishlangan prezensiyalarini joylashtirish.

O'qituvchilarning Malakasini Oshirish:

- Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish bo'yicha treninglar (masalan, ChatGPT yordamida ikki tilli mashqlar yaratish).
- Milliy ta'lim standartlari va xalqaro EFL dasturlarini uyg'unlashtirish bo'yicha seminar.

O'zbekistondagi Muvaffaqiyatli Loyihalar.

- "O'zbek Madaniyati Orqali Ingliz Tili:" (Termiz Iqtisodiyot va Servis Universiteti) Talabalar ingliz tilida O'zbekiston merosi haqida raqamli prezensiyalar tayyorlaydilar.
- "Ikki Tilli Chatbotlar" (Toshkent Davlat Universiteti): O'zbek madaniyatini biladigan sun'iy yordamchi dastur EFL o'quvchilariga yordam beradi.

Xulosa

O'zbekistonda ingliz tili ta'limining rivoji texnologik innovatsiyalar va milliy madaniyatni uyg'unlashtirishga bog'liq. O'qituvchilar texnologiyani mohirona qo'llab, darslarni mahalliy kontekstga moslashtirgan holda, o'z madaniy merosiga sodiq bo'lgan ingliz tilini yaxshi biluvchi avlodni tarbiyalay olishadi.

Takliflar:

- Qishloq maktablarida raqamli infratuzilmani yaxshilash.

- Universitetlar va ta'lim texnologiyalari ishlab chiqaruvchilar o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish.
- Madaniy jihatdan moslashtirilgan EFL metodikasi bo'yicha tadqiqotlarni rag'batlantirish.

ADABIYOTLAR:

1. Richards, J. C. (2020). Til O'qitish Usullari*. Cambridge UP.
2. O'zbekiston Respublikasi Chet Tillarini O'qitish Davlat Standartlari (2023).
3. UNESCO (2022). Rivojlanayotgan Mamlakatlarda Raqamli Pedagogika.
4. Kulmamatova, F. (2025, July). RAQAMLI PSIXOLOGIK MUAMMOLAR: KIBERBULLING VA UNING SHAXS XULQIGA TA'SIRI. In The Conference Hub (pp. 79-82).
5. Kulmamatova, F. (2025, July). PSIXOLOGIK TRAVMANING DESTRUKTIV XULQ SHAKLLANISHIDAGI ROLI. In Innovate Conferences (pp. 40-44).
6. Xurramov, R. S. (2024). BOSHLANG 'ICH SINF O 'QUVCHILARNI FIKRLASHINI XALQ O 'YINLARI ORQALI RIVOJLANTIRISH METODIKASI (ona tili darslari misolida). Inter education & global study, (5), 162-167.